

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Частина 2

COMBAT HORTING AND ACTIVITIES OF UKRAINIAN LAW ENFORCEMENT AUTHORITIES

ІРШІНЬ – 2020

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ПОДАТКОВОЇ МІЛІЦІЇ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ТА ОРГАНІЗАЦІЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ**

***МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ***

Частина 2

**14-15 липня 2020 року
м. Ірпінь**

*Рекомендовано до друку Науково-методичною колегією
Національної федерації бойового хортингу України
(протокол від 24.07.2020 № 7).*

Науковий керівник конференції

Пашко П. В. – ректор Університету державної фіскальної служби України, доктор економічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України.

Організаційний комітет конференції

Голова оргкомітету:

Чмелюк В. В. – кандидат юридичних наук, проректор з питань підготовки кадрів податкової міліції – начальник Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, полковник податкової міліції, учасник бойових дій.

Голова науково-методичної ради оргкомітету:

Єрмоєнко Е. А. – професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету ДФС України, кандидат педагогічних наук, президент Національної федерації бойового хортингу України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, Заслужений тренер України, майстер спорту України міжнародного класу, майор десантно-штурмових військ ЗС України, учасник бойових дій.

Заступники голови оргкомітету:

Грищук В. Л. – кандидат юридичних наук, начальник кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, підполковник податкової міліції, учасник бойових дій;

Бухтіяров О. А. – кандидат юридичних наук, заступник начальника кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, учасник бойових дій.

Члени оргкомітету:

Параниця С. П. – кандидат юридичних наук, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, учасник бойових дій;

Антоненко С. А. – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України;

Бадьора С. М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України;

Гарбовський Л. А. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України.

Є80 Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (14–15 липня 2020 року) / уклад.: Е. А. Єрмоєнко. Ірпінь : Університет ДФС України, 2020. Ч. 2. – 872 с.

Збірник містить наукові роботи учасників конференції, дослідження з педагогіки, психології, філософії, історії, теорії і методики викладання бойового хортингу, проведені відповідно до угоди про співпрацю між Національною федерацією бойового хортингу України та Університетом державної фіскальної служби України. Матеріали представляють узагальнені результати досліджень у напрямі теоретичних та практичних аспектів удосконалення професійних компетентностей фахівців бойового хортингу у системі правоохоронних органів України.

Матеріали подаються мовою оригіналу. За достовірність фактів, статистичних та інших даних, точність формулювань і висновки несуть відповідальність автори матеріалів.

ЗМІСТ

Чмелюк В. В., Єрмоєнко Е. А., Бондарчук В. В. Бойовий хортинг як чинник навчання і професійної підготовки курсантів закладів вищої освіти правоохоронної спрямованості	8
Бобік С. П., Єрмоєнко Е. А., Параниця С. П. Формування професійно-психологічних здібностей співробітників правоохоронних органів у процесі занять бойовим хортингом	23
Єрмоєнко Е. А., Чмелюк В. В., Біла В. Р., Грищук В. Л., Бухтіяров О. А. Національний професійно-прикладний вид спорту України – бойовий хортинг ..	38
Антоненко С. А., Єрмоєнко Е. А., Грищук В. Л. Підготовка професійних захисників України у системі бойового хортингу	52
Єрмоєнко Е. А., Чмелюк В. В., Біла В. Р., Грищук В. Л., Бухтіяров О. А. Оптимізація функціональної підготовки курсантів та співробітників правоохоронних органів за методиками бойового хортингу	62
Грищук В. Л., Єрмоєнко Е. А., Бухтіяров О. А. Службовий обов'язок та етичні цінності правоохоронців як результат виховання у системі бойового хортингу	80
Єрмоєнко Е. А., Біла В. Р., Грищук В. Л., Бухтіяров О. А., Тішин А. В. Впровадження навчальної дисципліни «Бойовий хортинг» у систему освіти України	101
Бухтіяров О. А., Єрмоєнко Е. А., Грищук В. Л. Бойовий хортинг як система підготовки українського професійного воїна-патріота	126
Єрмоєнко Е. А. Особливості базової психологічної підготовки співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу	139
Гарбовський Л. А., Єрмоєнко Е. А., Грищук В. Л. Бойовий хортинг і методика викладання у закладах вищої освіти	155
Степура Т. М., Єрмоєнко Е. А., Буток О. В. Бойовий хортинг як засіб формування специфічних психічних властивостей співробітників правоохоронних органів	173
Бондарчук В. В., Єрмоєнко Е. А., Чмелюк В. В. Бойовий хортинг як засіб формування професійно-прикладних якостей курсантів і працівників силових структур	188
Брухно Ю. С., Єрмоєнко Е. А., Грищук В. Л. Бойовий хортинг як засіб формування фізичної культури студентів і курсантів ..	200
Єрмоєнко Е. А. Самозахист як основа бойового хортингу	214
Бондарчук О. Г., Єрмоєнко Е. А., Біла В. Р. Бойовий хортинг для підготовки співробітників правоохоронних органів	226

95. Prysiazhniuk, S. I., Yeromenko, E. A. (2017). *Boyovyi khortyng ta problema aktyvnogo vidpochynku sportsmeniv u rizni vikovi periody* [Combat horting and the problem of active recreation of athletes at different ages]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*. Issue 8 (pp. 206–218). Kyiv: Palyvoda A. V.

96. Sychov, S. O., Yeromenko, E. A. (2017). *Boyovyi khortyng ta osoblyvosti optymizatsii upravlinnia atletychnym trenuvanniam u protsesi sportyvnoi diyalnosti* [Combat horting and features of optimization of athletic training management in the process of sports activity]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*. Issue 8 (pp. 219–225). Kyiv: Palyvoda A. V.

97. Zubaliy, N. P., Zubaliy, M. D., Yeromenko, E. A., Yeromenko, V. E. (2017). *Psykhologichni ta sotsialni osnovy vykhovannia osobystosti u systemi boyovogo khortyngu* [Psychological and social bases of personality education in the system of combat horting]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*. Issue 8 (pp. 122–129). Kyiv: Palyvoda A. V.

98. Bila, V. R., Yeromenko, E. A., Gryshchuk, V. L., Bukhtiyarov, O. A. (2019). *Boyovyi khortyng u program navchannia i profesiyno-prukladnoi pidgotovky kursantiv pravookhoronnykh spetsialnestei zakladiv vyshchoi osvity Ukrainy* [Combat horting in the program of training and professional and applied training of cadets of law enforcement specialties of higher education institutions of Ukraine]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*: Issue 11 (pp. 6–19). Kyiv: Palyvoda A. V.

99. Chmeliuk, V. V., Yeromenko, E. A., Bila, V. R., Bondarchuk, V. V., Bobik, S. P. (2020). *Boyovyi khortyng u systemi pidgotovky spivrobitnykiv pravookhoronnykh orhaniv do protyidii nezakonnomu peremishchenniu tovariv u rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl* [Combat horting in the system of training law enforcement officers to combat the illegal movement of goods in the areas of the joint forces operation] / Shliakhy udoskonalennia profesiynykh kompetentnostei fakhivtsiv v umovakh syohodennia : mater. mizhnar. nauk.-prakt. Internet-konf. 28-29 travnia 2020 r. / Min-vo osvity i nauky Ukrainy, Derzh. nauk. ustanova «Instytut modernizatsii zmistu osvity», [ta in.]. – Kyiv. – P. 513–527.

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНИХ ЯКОСТЕЙ КУРСАНТІВ І ПРАЦІВНИКІВ СИЛОВИХ СТРУКТУР

**Бондарчук В. В.,
Єрмоєнко Е. А.,
Чмелюк В. В.**

Університет ДФС України, м. Ірпінь

Анотація. У статті розкрито потенційні можливості бойового хортингу як ефективного засобу фізичної і психологічної підготовки та формування професійних якостей курсантів закладів вищої освіти і працівників правоохоронних органів. Підтримка високої боєготовності даної категорії курсантської молоді і співробітників силових структур держави забезпечується цілеспрямованим розвитком професійно важливих рухових здібностей і багато в чому залежить від рівня їх спеціальної фізичної підготовленості. У зв'язку з цим особливу роль набуває питання розробки методики викладання бойового хортингу, педагогічного контролю спеціальної фізичної підготовленості курсантів і слухачів освітніх установ – майбутніх співробітників спеціальних підрозділів правоохоронних органів, успішність професійної діяльності яких буде багато в чому визначатися рівнем розвитку фізичних якостей в їх загальному і спеціальному проявах.

Стаття присвячена вивченню проблемного питання організації фізичної підготовки курсантів і слухачів освітніх організацій України в цілому і зокрема курсантів і слухачів, які займаються бойовим хортингом. Обґрунтовано, що самостійна фізична підготовка для курсантів і слухачів освітніх установ і співробітників правоохоронних органів є однією з провідних форм розвитку і підтримки на досягнутому рівні фізичних якостей і функціональних можливостей. Крім того, систематичні заняття бойовим хортингом роблять благотворний вплив на всі органи і системи організму. Впроваджено методику фізичної підготовки курсантів і слухачів освітніх організацій на основі каталогу стандартизованих тренувальних завдань бойового хортингу, спрямованих на розвиток фізичних здібностей. Найважливішим моментом є не тільки позитивна динаміка результативності, а й той факт, що фізична підготовленість підвищує і загальний рівень здоров'я курсантів і працівників правоохоронних органів, що в подальшому буде сприяти ефективному вирішенню оперативно-службових завдань.

Ключові слова: бойовий хортинг, методика тренувань, прийоми самозахисту, правоохоронні органи, силове затримання, фізична підготовка, психологічна підготовка, курсанти, заклад вищої освіти, прийоми самозахисту, бойова готовність, екстремальні ситуації, фізичне виховання, функціональна підготовка.

Актуальність наукового дослідження. У кадровій політиці правоохоронних органів України одним з важливих напрямів є діяльність, яка забезпечує вдосконалення фізичної підготовки курсантів, які навчаються у закладах вищої освіти [1–12; 19–32]. Навички, отримані в ході навчання, необхідні для ефективного виконання співробітниками повсякденних службових обов'язків. Важливість вивчення даних навичок бойових прийомів співробітниками неможливо переоцінити. При цьому варто відзначити, що серед курсантської молоді користується популярністю бойовий хортинг, який при цьому є ефективним професійно-прикладним видом спорту. Багато курсантів і співробітників при вступі до закладів освіти вже мають навички і спортивні розряди з бойового хортингу. Грунтуючись на педагогічному досвіді викладачів відомо, що дані навички і прийоми бойового хортингу необхідно використовувати при таких тактичних професійних прийомах як: захист від групового нападу, звільнення від захоплень і обхватів, захист від ударів неозброєного супротивника і нападника, озброєного ножом або важким предметом; при нападі зі зброєю.

На практиці ж виділяють ряд протиріч, до яких відносяться: недостатнє використання техніки і методики організації прийомів бойового хортингу при вивченні фізичної підготовки курсантів в освітніх установах правоохоронних органів України. Дана проблема полягає в пошуку і застосуванні ефективних засобів і методик оптимального використання прийомів бойового хортингу для оптимізації навчання бойовим прийомам курсантів і слухачів освітніх організацій системи правоохоронних органів України і співробітників територіальних органів внутрішніх справ, працівників митної і податкової служби та інших правоохоронних органів [13].

Виклад основного матеріалу. Дослідження можливості застосування техніки бойового хортингу в навчально-тренувальному процесі щодо вивчення бойових прийомів курсантами і співробітниками правоохоронних органів є актуальним і перспективним. Дане дослідження дозволяє виявити механізми реалізації принципу індивідуально-диференційованого навчання, в якому враховується індивідуальна схильність курсантів та співробітників до сприйняття навчального матеріалу, засноване на активному застосуванні вже сформованих раніше навичок техніки бойового хортингу: кидкової техніки або больових впливів на суглоби; використання ударної техніки.

Метою даного дослідження є виявлення умов ефективного використання техніки бойового хортингу для навчання бойовим прийомам курсантів і слухачів професійного навчання в освітніх організаціях системи правоохоронних органів та умов їх застосування в професійній діяльності.

Аналіз нормативно-правових документів, навчальних програм, навчально-методичних посібників, засобів, що регламентують фізичну підготовку курсантів, співробітників органів внутрішніх справ виявив можливість використання техніки бойового хортингу для навчання бойовим прийомам: кидкам, больовим, задушливим прийомам і прийомам конвоювання в підготовці співробітників у процесі фізичної підготовки в освітніх організаціях системи правоохоронних органів України, а також на заняттях з професійної службової та фізичної підготовки в територіальних органах системи МВС України та Збройних Силах України. При вивченні ефективних засобів і методів бойового хортингу необхідно виділити актуальну і затребувану техніку: прийоми захисту від ударів неозброєного супротивника або противника, озброєного ножом чи предметом; також необхідно виділити прийоми звільнення від захватів і обхватів; прийоми захисту при загрозі нападу зі зброєю, прийоми ведення боротьби в партері і больових прийомів.

Методика тренувань з бойового хортингу дозволяє проводити больові важелі, вузли, обмеження руху м'язів і суглобів на руках і ногах супротивника. При боротьбі в партері дозволено проводити кидки, звалювання, перевороти, больові прийоми і прийоми утримання. Формування необхідних навичок кидків і больових, задушливих прийомів – це тривалий і трудомісткий процес, який вимагає від курсантів, співробітників правоохоронних органів наявності певного рівня розвитку фізичних і особистісних якостей, таких як

цілеспрямованість, наполегливість і працьовитість [14–18]. Використання техніки бойового хортингу в навчальному процесі фізичної підготовки дозволить значно підвищити рівень володіння бойовими прийомами курсантами та слухачами закладів вищої освіти системи правоохоронних органів України.

Педагогічний процес із фізичної і психологічної підготовки є однією зі складових частин професійної підготовки співробітників правоохоронних органів.

Основною метою фізичного виховання та професійних якостей курсантів і співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу є формування психологічної та фізичної готовності до успішного виконання службово-оперативних завдань, грамотного застосування прикладних прийомів бойового хортингу, фізичної сили і спеціальних засобів при припиненні злочинних дій, а також забезпечення їх високої працездатності в процесі службово-бойової діяльності. Для досягнення поставленої мети вирішуються такі завдання:

підготовка курсантів і співробітників до переслідування злочинців і тривалого пересування;

підготовка до дій, які пов'язані з використанням прикладних прийомів бойового хортингу, табельної зброї;

оволодіння практичними навичками самозахисту, і безпеки в екстремальних умовах; формування професійно-психологічних якостей курсанта і співробітника.

Для успішних рішень цих завдань у різних силових підрозділах забезпечується наступне: підбір оптимальних форм і методів навчання;

високий рівень практичної готовності інструкторів і викладачів;

висока якість проведення занять.

Розвиток фізичних якостей курсантів і працівників правоохоронних органів – це зовнішній результат їхньої професійної спроможності, фізичної культури та розуміння основ здоров'я. При підготовці курсантів і співробітників правоохоронних органів у процесі їх трудової діяльності бойовий хортинг розглядається як найважливіший ефективний засіб виховання, що гармонійно поєднує в собі духовне багатство, моральну чистоту і фізичну досконалість. Тому, вплив такої підготовки на становлення особистості курсанта, працівника правоохоронних органів неоднозначний. Поза всяким сумнівом, головним засобом виховання фізичних якостей курсантів і співробітників є засоби і методи бойового хортингу. В процесі занять бойовим хортингом загартовується воля, характер, вдосконалюється вміння управляти собою, швидко і правильно орієнтуватися в різноманітних складних ситуаціях, своєчасно приймати рішення, розумно ризикувати або утримуватися від ризику.

Підготувати добре розвинених у фізичному плані, координованих, а також таких, що володіють високим ступенем психічної стійкості, рішучих і сміливих курсантів і співробітників правоохоронних органів, які здатні успішно діяти в складній, швидкоплинній, насиченій небезпечними і критичними ситуаціями обстановці при затриманні та знешкодженні озброєних злочинців, – таким є головне завдання фізичної і психологічної підготовки.

Водночас, бойовий хортинг та основні його засоби сприяють професійній підготовці особового складу підрозділів правоохоронних органів держави з протидії незаконному переміщенню товарів, які виконують свої службово-бойові завдання у районах здійснення операції об'єднаних сил на сході України. Професійно-прикладна і фізична досконалість характеризує психо-фізіологічну підготовку особового складу як цілісний і організований процес формування у правоохоронців і військовослужбовців емоційно-вольової стійкості та внутрішньої готовності до дій в екстремальних умовах, у складних та небезпечних умовах, в обстановці, яка різко змінюється, під час тривалої нервово-психологічної напруги, у процесі подолання труднощів, пов'язаних з виконанням службового обов'язку як під час бойових дій, так і в мирний час.

Основою військово-прикладної, фізичної і психологічної підготовки для правоохоронця є морально-політична підготовка, висока ідейна переконаність у своїй правоті та бойова майстерність [33–46]. Морально-психологічна підготовка в системі бойового хортингу

визначається як «цілеспрямований процес впливів на правоохоронців, направлений на формування і закріплення у них психічних образів, моделі бойових дій, психологічної готовності і стійкості при виконанні бойових завдань». Під психологічною підготовкою розглядається система заходів впливу на психіку особистості спрямованих на: сприймання зовнішніх умов оточуючого середовища як змінних у певній ситуації, так і незмінних, які можуть існувати у формі стереотипів, переконань, установок тощо; адаптацію як організму, так і психіки до мінливості та швидкоплинності ситуації; цілеспрямованість дій в тих чи інших обставинах (ефективність їх виконання); постановку завдання (за певних умов) незмінної програми дій; розвиток індивідуальних психологічних якостей особистості, необхідних для вирішення певних завдань; корекцію та регуляцію власної поведінки; відновлення психічного здоров'я, нервово-психічної стійкості, врівноваженості, розсудливості.

В структурі професійно-психологічної підготовки правоохоронців виділяються такі види.

1. Загальна психологічна підготовка – вид підготовки, орієнтований на загальну підготовку психіки особистості до дій в складних ситуаціях. Її складовими елементами є: інтелектуально-аналітичний розвиток психічних процесів; формування та розвиток регуляторних здібностей, головним чином навичок та вмінь вольової саморегуляції, розвиток образної уяви, навичок та вмінь самонавіювання, самонаказів, концентрації та переключення уваги; реалізація емоційно-вольової складової через приборкання емоцій, нервів, залучення прихованих резервів психіки, що виступає головним компонентом реалізації рішень; стресостійкість особистості; мотиваційна складова; фізична складова;

2. Спеціальна психологічна підготовка – спрямована на психологічну підготовку за родом (фахом) діяльності особистості, основою якої виступає функціональна психологічна підготовка. Цей вид підготовки містить в собі такі складові елементи: функціональна підготовка; нормативний елемент; ціннісно-орієнтаційний елемент; формування спеціалізованого сприймання, навичок та вмінь; вдосконалення прийомів налаштування, вмінь формування позитивних емоційних станів; формування та розвиток можливостей спілкування;

3. Цільова психологічна підготовка – спрямована на підготовку людини для виконання певного завдання, переважно одноактного. Вона включає такі складові елементи: мотивацію особистості; задання певної установки; психологічну корекцію. Серед інших видів психологічної підготовки виділяється: програмуюча, особистісна, природна (інстинктивна), корекційна, рекреаційна (відновлювальна), адаптаційна, регуляційна та інтелектуально-аналітична психологічну підготовку.

За теорією і методикою бойового хортингу професійно-психологічна підготовка правоохоронців – це історично обумовлений та науково обґрунтований, цілісний за змістом, організований за методами та формами, цілеспрямований за впливом процес виховання, формування та активізації стійких мотивів та психологічних якостей, необхідних для успішного виконання службово-бойових завдань [47–59]. Основною метою професійно-психологічної підготовки є підвищення функціональних можливостей психіки, забезпечення її нормальної діяльності в умовах миротворчої місії та цілеспрямованого формування у правоохоронців перш за все психологічної та емоційно-вольової стійкості та готовності до ефективного здійснення правоохоронної діяльності.

Таким чином, психологічна підготовка є складовою частиною бойової діяльності. В єдності з вихованням, навчанням та розвитком психологічна підготовка є виразом організованої цілеспрямованої діяльності командирів, інструкторів, органів виховної роботи щодо підготовки правоохоронців до виконання завдань під час службово-бойових дій. Дослідження проблеми психологічної підготовки в історичному розвитку дозволяє зробити висновок про те, що організована, цілеспрямована та ефективна підготовка правоохоронців у цілому, та офіцерів зокрема, є закономірною і нагальною необхідністю.

Умови сьогодення це підкреслюють й обумовлюють необхідність постійного вдосконалення та підвищення ефективності психологічної підготовки правоохоронців на

етапі підготовки до виконання професійних завдань. Однією з найбільш важливих задач психологічної роботи з правоохоронцями всіх категорій на етапі підготовки до дій в особливих умовах – є формування готовності до подолання небезпеки та труднощів майбутньої службово-бойової обстановки, вироблення здібності витримувати великі нервово-психічні навантаження, напруженість та прикрощі, які можуть виникнути в ході несення служби, ведення бойових дій та виконання миротворчих завдань.

Успішне формування відповідних психологічних якостей дає найбільший ефект в тому випадку, коли навчання проводиться в умовах наближених до реальних обставин бойової дійсності. Цим умовам краще за все відповідає польова виучка підрозділів, й насамперед тактичні навчання, бойові стрільби, практичні тренування на спеціально обладнаних навчальних полях, а також тренування на витривалість, які проводяться в польових умовах. Психологічна підготовка правоохоронців у даному контексті, поряд з іншими компонентами включає формування психологічної стійкості, загальної думки, колективних настроїв, звичок, міцних взаємовідносин.

Позитивно спрямована психологія колективу активно впливає на поведінку правоохоронців, характер сприймання ними подій і умов обстановки, дисциплінує їх. Вона може здійснювати загальний психологічний підйом, стан ентузіазму, який сприяє зростанню активності й ефективності дій кожного члена правоохоронного колективу [60–68]. В той же час, негативна спрямованість психології колективу може виражатися в хибному колективізмі, круговій поруці, в порушенні службової дисципліни.

Облік індивідуальних особливостей характеру курсантів і співробітників, які займаються бойовим хортингом, відпрацювання здорової громадської думки, особистий приклад та авторитет командира, правильне взаєморозуміння – основні шляхи формування високого рівня психологічної підготовки та міцного правоохоронного колективу. Характер завдань, які виконуються правоохоронцями, визначає особливі вимоги до психологічної підготовки особового складу, й насамперед щодо його готовності до ведення службово-бойових дій.

Психологічна підготовка правоохоронця має включати в себе п'ять складових компонентів, серед яких:

- 1) впевненість у перемозі та результаті;
- 2) готовність до самовідданих дій та надання допомоги місцевому населенню;
- 3) правильне розуміння характеру правоохоронної діяльності як миротворчої місії;
- 4) впевненість у силі своєї зброї й ефективності засобів захисту від зброї противника;
- 5) віра в свою особисту майстерність та командирів.

Таким чином, фізична і психологічна підготовка формує у курсанта і співробітника правоохоронних органів настільки необхідну йому в службовій діяльності впевненість у собі, в своїх силах. Результативність різних видів професійної праці особливо залежить від спеціальної фізичної підготовки, яка формується попередньо шляхом систематичних занять бойовим хортингом, фізичними вправами, які адекватні в певному відношенні вимогам, що пред'являються до функціональних можливостей організму професійною діяльністю та її умовами. Професіоналізм курсанта і співробітника правоохоронних органів складається зі спеціалізованої навченості та психологічної підготовленості. Він починає розвиватися у відомчих закладах освіти, де готуються майбутні фахівці правоохоронних органів, а в повній мірі формується в процесі реальної служби. В основі його лежить професійна позиція фахівця, що визначає цілеспрямованість дій, мотивацію на якісне виконання своїх службових обов'язків, прагнення до творчості. Зріла професійна позиція визначає ступінь самостійності в діяльності співробітника.

Професійно важливі якості співробітника правоохоронних органів як представника правоохоронної системи базуються на основі, яку складають громадянсько важливі якості. До них відносяться такі якості, як громадянська зрілість, патріотизм, висока громадська активність, глибока повага до закону, соціальних цінностей правової держави, честі і гідності громадянина, висока моральна свідомість, твердість моральних переконань, почуття

обов'язку [69–78]. Саме ці якості є тією основою, тим базисом, на якому може сформуватися особистість справжнього професіонала правоохоронної галузі.

Однією з особливостей професійної діяльності співробітника правоохоронних органів є необхідність організації спілкування з іншими людьми з метою збору інформації, розкриття злочину, запобігання протиправним діям, надання допомоги постраждалим. Для ефективного виконання службового завдання співробітнику необхідно визначити, в якому стані знаходиться людина, щоб правильно організувати з нею спілкування. Крім того, службова діяльність працівника правоохоронних органів пов'язана з фізичними та емоційними навантаженнями, що призводить до напруження компенсаторних механізмів організму самого співробітника. Таким чином, уміння саморегуляції психологічного стану і самоаналіз виступають як професійно важливі якості курсантів правоохоронних спеціальностей і діючих у підрозділах співробітників правоохоронних органів.

До професійно важливих якостей курсанта і співробітника правоохоронних органів відносять такі особистісні якості, інтереси і схильності як: чесність, принциповість, цілеспрямованість, спостережливість, відповідальність, дисциплінованість, сміливість, рішучість, наполегливість, витриманість, винахідливість; а також комплекс здібностей: високий рівень розподілу і переключення уваги (здатність переключати і приділяти увагу декільком об'єктам одночасно); здатність аналізувати, зіставляти різні факти; хороша зорова пам'ять; хороші організаторські здібності; здатність діяти чітко в умовах екстремальних (аварійних) ситуацій; комунікативні здібності (уміння налагоджувати контакти з людьми); фізична витривалість і здатність до самоконтролю.

У професійній характеристиці курсантів і співробітників правоохоронних органів важливими є спонукальні індивідуальні та виконавські якості особистості. Перші (спонукальні) впливають на професійне самовизначення, а виконавські якості пов'язані з використанням курсантами і співробітниками своїх пізнавальних можливостей і здатності керувати власною поведінкою та суб'єктивним станом при виконанні службових обов'язків. Виходячи з цього, можна дійти висновку про те, що в практичній діяльності правоохоронців потрібно розвивати особисті пізнавальні можливості.

Перш за все, це стосується якостей сприйняття, уваги і пам'яті. Представники підрозділів правоохоронних органів повинні впевнено орієнтуватися на місці пригоди, в бойовій ситуації виявляти й оцінювати деталі події, помічати зміни в поведінці і настрої осіб, з якими здійснюються професійні контакти, своєчасно виявляти і реагувати на небезпеку, що виникає. Все це безпосередньо пов'язано зі спостережливістю, яка при професійній розвиненості розвиває особливі характеристики сприйняття – цілісні предметні відображення навколишнього в свідомості співробітника. Таке сприйняття характеризується, перш за все, усвідомленістю його вдосконалення під впливом досвіду і знань співробітників правоохоронних органів, залежністю від інтересів, мотивів і вирішуваних завдань.

Особливе значення в діяльності курсантів і працівників правоохоронних органів грає рухова і образна пам'ять. Пам'ять на рух – це запам'ятовування і відтворення людиною рухів. Для курсантів і працівників правоохоронних органів даний вид пам'яті важливий при вивченні і застосуванні прийомів бойового хортингу, затриманні підозрюваних у скоєнні злочинів [79–88]. Образна пам'ять, або пам'ять на уявлення, допомагає запам'ятати орієнтування, зберегти і відтворити обличчя, обстановку на місці події тощо. Професійно розвинена пам'ять виступає як професійно важлива якість, що характеризується особливостями запам'ятовування, збереження і подальшого відтворення всього раніше сприйнятого, зробленого, пережитого співробітником і всього того, що має відношення до професійної діяльності. Професійну пам'ять необхідно постійно тренувати.

Уява формується одночасно з розвитком навичок узагальненого, опосередкованого відображення курсантом і співробітником, який займається бойовим хортингом, явищ і подій, значущих для вирішення службових завдань [89–96]. Мислення пов'язане з міркуваннями, точними оцінками і висновками, вибором оптимальних рішень, у винахідливості і використанні можливостей, що містяться в ситуації, яка реально склалася.

На закінчення можна зазначити, що тут затребувані не тільки навички створення логічних, психологічно достовірних картин події, а й уміння знаходити способи поповнення відомостей про невідомі або непідтверджені ланки в ланцюзі подій. Дуже важливі вміння рефлексивного мислення, яке являє собою переробку і використання міркувань осіб, з якими безпосередньо або опосередковано контактує працівник правоохоронних органів [97–99]. Разом з тим, аналіз подій і деталей подій, крім творчих моментів, пов'язаних з пошуком вихідної точки для аналізу, знаходженням неочевидних закономірностей і висновків, може здійснюватися і за допомогою стандартних підстав для висновків.

Висновки. Таким чином, службові завдання представників підрозділів правоохоронних органів істотно відрізняються від діяльності співробітників звичайних професій, адже першочерговим у професійній підготовці співробітників правоохоронних органів є забезпечення специфічної фізичної і психологічної готовності до ефективного виконання своїх службових обов'язків. Крім того, працівники правоохоронних органів можуть відрізнятися за властивостями уваги (обсягом, інтенсивності, розподілу, переключення, концентрації, стійкості, уважності). Професійна уважність розглядається як розвинена довільна увага, навмисно і вміло керована. Її необхідно цілеспрямовано і наполегливо розвивати у кожного співробітника.

Найважливішою передумовою професіоналізму працівника правоохоронних органів є розвинене мислення і уява. Зміст мислення працівника становить процес детального моделювання ситуації, що виникла. Для того, щоб будувати і використовувати подібні моделі, необхідна розвинена професійна уява і різні розумові здібності.

Перспективи подальших досліджень. Подальші дослідження будуть спрямовані на розробку навчально-тренувальних програм для курсантів і слухачів – здобувачів вищої освіти правоохоронних спеціальностей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабурнич С. А. Професіограма спортивного судді з бойового хортингу / С. А. Бабурнич, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 343–353.
2. Бойовий хортинг – національний вид спорту і школа підготовки українського воїна / І. Суліма, Е. Єрмоєнко, К. Кукушкін, С. Полторацький // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 71–82.
3. Бойовий хортинг – система національно-патріотичного виховання дітей та молоді / О. Бухтіяров, Е. Єрмоєнко, О. Буток, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 61–70.
4. Бойовий хортинг – фундаментальний осередок воїнських традицій української землі / С. Параниця, Е. Єрмоєнко, Г. Коломоєць, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 105–115.
5. Бойовий хортинг у впровадженні науково-методичної літератури з рекреації, фізичної реабілітації і художніх творів спортсменами підліткового та студентського віку / С. Бадьора, Е. Єрмоєнко, М. Тимчик, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць. – 2018. – Вип. 9. – С. 190–199.
6. Бойовий хортинг у закладах загальної середньої освіти / О. М. Гречаний, Е. А. Єрмоєнко, Ю. В. Черпак, І. В. Суліма // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіт», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 544–553.
7. Бойовий хортинг у комплексі функціональної та професійної підготовки курсантів до служби в правоохоронних органах / В. А. Грищук, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк, В. Р. Біла, О. А. Бухтіяров // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 14–28.
8. Бойовий хортинг у методиці вдосконалення силових якостей спортсменів різного віку / А. Литвиненко, Е. Єрмоєнко, О. Остапенко, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 214–222.
9. Бойовий хортинг у програмі навчання і професійно-прикладної підготовки курсантів правоохоронних спеціальностей закладів вищої освіти України / В. Біла, Е. Єрмоєнко, В. Грищук, О. Бухтіяров // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 6–19.
10. Бойовий хортинг у системі підготовки співробітників правоохоронних органів до протидії незаконному переміщенню товарів у районах здійснення операції об'єднаних сил / В. В. Чмелюк, Е. А. Єрмоєнко, В. Р. Біла, В. В. Бондарчук, С. П. Бобік // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіт», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 513–527.

11. Бойовий хортинг у системі фізичного виховання студентів і курсантів / Е. Єрмоєнко, В. Чмелюк, В. Біла, В. Гришук // *Теорія і методика хортингу*. – 2018. – Вип. 9. – С. 52–60.
12. Бойовий хортинг у системі фізичного виховання студентів і курсантів / В. В. Чмелюк, Е. А. Єрмоєнко, В. Р. Біла, В. А. Гришук, О. А. Бухтіяров // *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]*. – Ірпінь, 2020. – С. 72–95.
13. Бойовий хортинг як засіб виховання справедливості в молодших школярів у процесі гурткових занять / С. Болтівець, Е. Єрмоєнко, О. Остряньська, В. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу*. – 2018. – Вип. 9. – С. 148–160.
14. Бойовий хортинг як засіб військово-прикладної та фізичної підготовки особового складу підрозділів з протидії незаконному переміщенню товарів у районах здійснення операції об'єднаних сил на сході України / Е. А. Єрмоєнко, С. С. Полторацький, І. В. Суліма, О. І. Марченко // *Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]*. – Ірпінь, 2020. – С. 43–58.
15. Бойовий хортинг як засіб фізичної і психологічної підготовки та формування професійних якостей курсантів і працівників правоохоронних органів / О. Бутко, Е. Єрмоєнко, С. Болтівець, В. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу*. – 2019. – Вип. 11. – С. 220–231.
16. Бойовий хортинг як засіб формування в школярів фізичних здібностей як основи тверезого способу життя в майбутній життєдіяльності / О. Остапенко, М. Зубалій, Е. Єрмоєнко, М. Тимчик // *Теорія і методика хортингу*. – 2017. – Вип. 8. – С. 166–172.
17. Бойовий хортинг як система морально-етичного виховання особистості / Т. Федорченко, Е. Єрмоєнко, І. Суліма, С. Полторацький // *Теорія і методика хортингу*. – 2018. – Вип. 9. – С. 42–51.
18. Гречана Л. О. Бойовий хортинг у системі початкової школи закладів загальної середньої освіти / Л. О. Гречана, Е. А. Єрмоєнко, С. М. Солодько // *Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіт», [та ін.]*. – Київ, 2020. – С. 554–563.
19. Гришук В. Л. Бойовий хортинг як засіб професійно-прикладної підготовки правоохоронців до виконання службово-бойових завдань з протидії контрабанді у районах здійснення операції об'єднаних сил / В. Л. Гришук, Е. А. Єрмоєнко, О. А. Бухтіяров // *Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]*. – Ірпінь, 2020. – С. 59–73.
20. Гришук В. Л. Бойовий хортинг як засіб професійно-прикладної, функціональної підготовки студентів, курсантів і слухачів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів / В. Л. Гришук, Е. А. Єрмоєнко // *Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіт», [та ін.]*. – Київ, 2020. – С. 537–544.
21. Довгань Н. Бойовий хортинг як інструмент соціалізації студентів закладів вищої освіти / Н. Довгань, Е. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу*. – 2019. – Вип. 11. – С. 177–186.
22. Єрмоєнко В. Засоби профілактики основних стоматологічних захворювань у студентів, курсантів, спортсменів бойового хортингу та співробітників правоохоронних органів / В. Єрмоєнко, Е. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу*. – 2018. – Вип. 9. – С. 116–126.
23. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг – професійно-прикладний вид спорту правоохоронних органів України : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Національна федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 203 с.
24. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг у системі професійної підготовки співробітників правоохоронних органів / Е. А. Єрмоєнко // *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]*. – Ірпінь, 2020. – С. 28–40.
25. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як ефективний засіб військово-патріотичного виховання школярів і студентів / Е. А. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу*. – 2018. – Вип. 9. – С. 31–39.
26. Єрмоєнко Е. Бойовий хортинг як засіб оптимізації функціональної підготовки студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів / Е. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу*. – 2017. – Вип. 8. – С. 19–33.
27. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб професійно-психологічної підготовки співробітників правоохоронних органів України : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Нац. федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 138 с.
28. Єрмоєнко Е. Витоки та історія розвитку бойового хортингу в Україні і за кордоном / Е. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу*. – 2019. – Вип. 11. – С. 55–70.
29. Єрмоєнко Е. А. Виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів у процесі занять бойовим хортингом / Е. А. Єрмоєнко // *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури /Фізична культура і спорт/»*. – 2019. – Вип. 10 (118). – 2019. – С. 49–56.

30. Єрмоєнко Е. А. Виховна система бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2018. – Вип. 9. – С. 156–171.
31. Єрмоєнко Е. А. Виховний потенціал бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 360 с.
32. Єрмоєнко Е. А. Виховний потенціал та філософська основа бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 147–157.
33. Єрмоєнко Е. А. Військово-патріотичне виховання старшокласників засобами бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко, К. М. Кукушкін // К. : Паливода А. В., 2020. – 1110 с.
34. Єрмоєнко Е. А. Військово-прикладний і бойовий хортинг у системі професійної підготовки допризовної молоді, військовослужбовців та правоохоронців / Е. А. Єрмоєнко, С. С. Полторацький // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіт», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 527–533.
35. Єрмоєнко Е. Всесвітнє українське земляцтво та діаспора у сприянні розвитку бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 56–79.
36. Єрмоєнко Е. А. Значимість цінностей фізичної культури та основ здоров'я для студентів і курсантів, які займаються бойовим хортингом. *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)* : зб. наук. праць. К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2019. Вип. 11 (119) 19. С. 71–79.
37. Єрмоєнко Е. А. Кваліфікаційна система бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Національна федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 155 с.
38. Єрмоєнко Е. А. Комплексне використання потенціалу бойового хортингу для забезпечення національної безпеки України в умовах зовнішньої агресії / Е. А. Єрмоєнко // Актуальні проблеми забезпечення національної безпеки та спрощення процедур міжнародної торгівлі : зб. тез IV наук.-практ. інтернет-конфе., 25-31 травня 2020 р., м. Ірпінь – м. Хмельницький / Мін-во фінансів України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Хмельницький : Науково-дослідний центр митної справи, 2020. – С. 18–23.
39. Єрмоєнко Е. А. Концепція розвитку бойового хортингу в системі освіти України : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, ГС «Національна федерація бойового хортингу України. – К.: ГС «НФБХУ», 2020. – 122 с.
40. Єрмоєнко Е. Медико-біологічні та морфофункціональні особливості бойового хортингу у процесі виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 112–121.
41. Єрмоєнко Е. Медико-фізіологічні чинники самоконтролю за фізичним навантаженням на тренуваннях з бойового хортингу у процесі виховання фізичної культури студентів / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 127–138.
42. Єрмоєнко Е. А. Методика викладання бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 890 с.
43. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з бойового хортингу для позашкільних навчальних закладів : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Ун-т ДФС України, [та ін.]. – К. : ПАЛИВОДА А. В., 2020. – 521 с.
44. Єрмоєнко Е. А. Наукове обґрунтування психолого-педагогічних умов виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів у процесі занять бойовим хортингом [Електронний ресурс] / Е. А. Єрмоєнко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / фізична культура і спорт /» – 2020. – Вип. 3(123). – С.47–56. – Режим доступу : [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.3\(123\).09](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.3(123).09)
45. Єрмоєнко Е. А. Основоположні принципи бойового хортингу. *Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць*. К. : Паливода А. В. 2018. Вип. 9. С. 22–31.
46. Єрмоєнко Е. А. Особливості самовиховання в бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 40–55.
47. Єрмоєнко Е. А. Особливості фізичної і психологічної підготовки та формування професійних якостей курсантів і працівників правоохоронних органів засобами бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 39–42.
48. Єрмоєнко Е. А. Правомірність застосування службово-прикладних прийомів фізичного впливу системи бойового хортингу в екстремальних умовах соціального характеру у межах необхідної самооборони / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 95–110.

49. Єрмоєнко Е. А. Психічні процеси в бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 63–72.
50. Єрмоєнко Е. А. Система фізичного виховання спортсменів бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 187–205.
51. Єрмоєнко Е. А. Теоретико-методичні засади виховання наполегливості в молодших школярів у процесі занять бойовим хортингом : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Ін-т проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 191 с.
52. Єрмоєнко Е. А. Технічна підготовка спортсмена бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 652 с.
53. Єрмоєнко Е. Філософія бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 82–104.
54. Єрмоєнко Е. Формування фізичної культури та цінностей здорового способу життя студентської молоді як передумова спортивних успіхів у бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 261–274.
55. Єрмоєнко Е. А. Хортинг – національний вид спорту України: метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко. – К. : Паливода А. В., 2014. – 1064 с.
56. Івашковський В. Психомоторика та психо-фізіологічні особливості підготовки спортсменів бойового хортингу / В. Івашковський, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 130–138.
57. Кукушкін К. М. Методика військово-патріотичного виховання школярів у процесі занять бойовим хортингом / К. М. Кукушкін, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 6–14.
58. Лях В. Інноваційні підходи у боротьбі «Лава на лаву» з учнями козацьких класів і спортсменів бойового хортингу / В. Лях, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 164–176.
59. Методика викладання бойового хортингу для студентів та курсантів закладів вищої освіти правоохоронної спрямованості / Е. Єрмоєнко, В. Чмелюк, В. Грищук, С. Бадьора. // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 196–219.
60. Остряньська О. Бойовий хортинг у впровадженні творчих здобутків передового регіонального педагогічного досвіду формування у старших дошкільників соціально-комунікативних умінь у театралізованій діяльності з використанням хортинг-ляльок / О. Остряньська, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 173–186.
61. Петрочко Ж. Бойовий хортинг як засіб виховання патріотизму у школярів і студентів / Ж. Петрочко, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 34–45.
62. Петрочко Ж. В. Хортинг – школа сили і честі юного українця : метод. посіб. / Ж. В. Петрочко, Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Мін-во молоді та спорту України, Нац. академія педагогічних наук України, Ін-т проблем виховання. – К. : Паливода А. В., 2016. – 544 с.
63. Присяжнюк С. Бойовий хортинг та проблема активного відпочинку спортсменів у різні вікові періоди / С. Присяжнюк, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 206–218.
64. Психологічні та соціальні основи виховання особистості у системі бойового хортингу / Н. Зубалій, М. Зубалій, Е. Єрмоєнко, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 122–129.
65. Пустолякова Л. Бойовий хортинг у системі навчання фізичних вправ загального розвитку та спеціально-підготовчих вправ на заняттях з фізичного виховання у закладах вищої освіти / Л. Пустолякова, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 187–195.
66. Силова підготовка школярів 14-17 років на уроках фізичної культури з елементами бойового хортингу / Е. Єрмоєнко, С. Болтівець, І. Суліма, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 158–165.
67. Сичов С. Бойовий хортинг та особливості оптимізації управління атлетичним тренуванням у процесі спортивної діяльності / С. Сичов, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 219–225.
68. Чмелюк В. В. Бойовий хортинг у підрозділах державної митної служби для підготовки співробітників до протидії незаконному переміщенню товарів у районах здійснення операції об'єднаних сил на сході України / В. В. Чмелюк, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Бондарчук // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 7–25.
69. Badiora, S. M., Yeromenko, E. A., Tymchuk, M. V., Yeromenko, V. E. (2018). *Boyovyi khortyng u vprovadzheni naukovo-metodychnoi literatury z rekreatsii i fizychnoi rehabilitatsii sportsmeniv pidlitkovoho ta studentskoho viku* [Combat horting in the introduction of scientific and methodological literature on recreation and physical rehabilitation by adolescent and student athletes]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*. Issue 9 (pp. 190–199). Kyiv: Palyvoda A. V.
70. Boltivets, S. I., Yeromenko, E. A., Ostrianska, O. A., Yeromenko, V. E. (2018). *Boyovyi khortyng yak zasib vykhovannia spravedlyvosti v molodshykh shkoliariv u protsesi hurtkovykh zaniat* [Combat horting as a means of

- educating justice in junior high school students in the process of group classes]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*. Issue 9 (pp. 148–160). Kyiv: Palyvoda A. V.
71. Bukhtiyarov, O. A., Yeromenko, E. A., Butok, O. V., Yeromenko, V. E. (2018). *Boyovyi khortyng – systema natsionalno-patriotichnoho vykhovannia ditey ta molodi* [Combat horting is a system of national-patriotic education of children and youth]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*: Issue 9 (pp. 61–70). Kyiv: Palyvoda A. V.
72. Chmeliuk, V. V., Yeromenko, E. A., Bondarchuk, V. V. (2020). *Boyovyi khortyng u pidrozdilakh derzhavnoi mytnoi sluzhby dlia pidhotovky spivrobotnykiv do protydii nezakonnomu peremishchenniu tovariv u rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl na skhodi Ukrainy* [Combat horting in the units of the State Customs Service to prepare employees to combat the illegal movement of goods in the areas of the Joint Forces Operation in eastern Ukraine]. *Protydiya Nezakonnomu peremishchenniu tovariv v rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl* : tezy dop. nauk.-prakt. seminaru (15 travnia 2020 roku). Irpin. Universytet DFS Ukrainy. P. 7–25.
73. Ivashkovskiy, V. V., Yeromenko, E. A. (2017). *Psyhomotoryka ta psykho-fiziologichni osoblyvosti pidgotovky sportsmeniv boyovogo khortyngu* [Psychomotor skills and psycho-physiological features of training of combat horting athletes]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*. Issue 8 (pp. 130–138). Kyiv: Palyvoda A. V.
74. Gryshchuk, V. L., Yeromenko, E. A., Bukhtiyarov, O. A. (2020). *Boyovyi khortyng yak zasib profesiyno-prykladnoi pidgotovky pravookhorontsiv do vykonannia sluzhbovo-boyovykh zavdan z protydii kontrabandi u rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl* [Combat horting as a means of professional and applied training of law enforcement officers to perform combat missions to combat smuggling in the areas of the Joint Forces Operation]. *Protydiya Nezakonnomu peremishchenniu tovariv v rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl* : tezy dop. nauk.-prakt. seminaru (15 travnia 2020 roku). Irpin. Universytet DFS Ukrainy. P. 59–73.
75. Lytvynenko, A. M., Yeromenko, E. A., Ostapenko, O. I., Yeromenko, V. E. (2018). *Boyovyi khortyng u metodytsi vdoskonalennia sylovykh yakosti sportsmeniv riznoho viku* [Combat horting in the method of improving the strength of athletes of different ages]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*. Issue 9 (pp. 214–222). Kyiv: Palyvoda A. V.
76. Yeromenko, E. A. (2020). *Boyovyi khortyng – profesiyno-prykladnyi vyd sportu pravookhoronnykh organiv Ukrainy : monografia* [Combat horting is a professionally applied sport of law enforcement agencies of Ukraine: monograph]. Min-vo osvity i nauky Ukrainy, Universytet DFS Ukrainy, Nats. federatsia boyovogo khortyngu Ukrainy. – K. : GS «NFBKHU», 2020. – 203 p.
77. Yeromenko, E. A. (2017). *Boyovyi khortyng yak zasib optymizatsii funktsionalnoi pidgotovky studentiv i kursantiv spetsializovanykh zakladiv vyschoi osvity ta spivrobotnykiv pravookhoronnykh organiv* [Combat horting as a means of optimizing the functional training of students and cadets of specialized higher education institutions and law enforcement officers]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*. Issue 8 (pp. 19–33).
78. Yeromenko, E. A. (2020). *Boyovyi khortyng yak zasib profesiyno-psykholohichnoi pidgotovky spivrobotnykiv pravookhoronnykh organiv Ukrainy : monografia* [Combat horting as a means of professional and psychological training of law enforcement officers of Ukraine: monograph]. Min-vo osvity i nauky Ukrainy, Universytet DFS Ukrainy, Nats. federatsia boyovogo khortyngu Ukrainy. – K. : GS «NFBKHU», 2020. – 138 p.
79. Yeromenko, E. A. (2019). *Vykhovannia fizychnoi kultury ta osnov zdorovya studentiv u protsesi zanyat boyovym khortyngom* [Education of physical culture and basics of students' health in the process of combat horting] *Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University*. Seris No 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports): Sb. scientific works. – K.: Publishing house of National Pedagogical Dragomanov University. – Issue. 10 (118) 19. P. 49–56.
80. Yeromenko, E. A., Kukushkin, K. M. (2020). *Viyskovo-patriotichne vykhovannia starshoklasnykiv zasobamy boyovogo khortyngu : monografia* [Military-patriotic education of high school students by means of combat horting: monograph]. K. : Palyvoda A. V., 2020. 1110 p.
81. Yeromenko, E. A. (2017). *Vsesvitnie ukrainske zemliatstvo ta diaspora u sprianni rozvytku boyovogo khortyngu* [World Ukrainian fellowship and diaspora in promoting the development of combat horting]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*. Issue 8 (pp. 56–79).
82. Yeromenko, E. A. (2019). *Znachymist tsinnostei fizychnoi kultury ta osnov zdorovya dlya studentiv i kursantiv, yaki zaymayutsya boyovym khortyngom* [Importance of values of physical culture and bases of health for students and cadets who are engaged in combat horting]. *Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University*. Seris No 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports): Sb. scientific works. – K.: Publishing house of National Pedagogical Dragomanov University. – Issue. 11 (119) 1. P. 71–79.
83. Yeromenko, E. A. (2020). *Kvalifikatsiyna systema boyovoho khortynhu : monografia* [Qualification system of combat horting: monograph]. Min-vo osvity i nauky Ukrainy, Universytet DFS Ukrainy, Nats. federatsia boyovogo khortyngu Ukrainy. – K. : GS «NFBKHU», 2020. – 155 p.
84. Yeromenko, E. A. (2020). *Kompleksne vykorystannia potentsialu boyovoho khortynhu dlia zabezpechennia natsionalnoi bezpeky Ukrainy v umovakh zovnishnioyi agresii* [Comprehensive use of the potential of combat horting to ensure the national security of Ukraine in the face of external aggression]. *Aktualni problemy zabezpechennia natsionalnoi bezpeky ta sproshchennia protsedur mizhnarodnoi torhivli* : zb. tez IV nauk.-prakt. internet-konf. (m. Irpin – m. Khmelnytskyi, 25-31 travnia 2020 r.). Khmelnytskyi: Naukovo-doslidnyi tsentr mytnoi spravy, 2020. P. 18–23.
85. Yeromenko, E. A. (2020). *Kontseptsia rozvytku boyovoho khortynhu v systemi osvity Ukrainy : monografia* [The concept of combat horting development in the education system of Ukraine: monograph]. Min-vo osvity i nauky

Ukrainy, Universytet DFS Ukrainy, Nats. federatsia boyovogo khortynhu Ukrainy. – K. : GS «NFBKHU», 2020. – 122 p.

86. Yeromenko, E. A. (2020). *Navchalna prohrama z boyovoho khortynhu dlya pozashkilnykh navchalnykh zakladiv : monografia* [Curriculum on combat horting for out-of-school educational institutions: monograph]. Min-vo osvity i nauky Ukrainy, Universytet DFS Ukrainy, [ta in.]. – K. : Palyvoda A. V., 2020. – 521 p.

87. Yeromenko, E. A. (2020). *Navchalna prohrama z boyovogo khortynhu dlya uchniv 1–11 klasiv zakladiv zagalnoi serednyoi osvity* [Combat horting curriculum for students of grades 1–11 of general secondary education institutions]: training manual.– Kyiv: Palyvoda A. V.. p. 280.

88. Yeromenko, E. (2020). *Naukove obhruntuvannia psykholoho-pedahohichnykh umov vykhovannia fizychnoi kultury ta osnov zdorovya studentiv u protsesi zanyat boyovym khortynhom* [Scientific substantiation of the psychological and pedagogical conditions of education of physical culture and fundamentals of students' health in the process of combat horting]. *Scientific Journal of National Pedagogical Dragomanov University. Series 15. Scientific and Pedagogical Problems of Physical Culture (physical Culture and Sports)*, (3(123), 47-56. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.3\(123\).09](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.3(123).09).

89. Yeromenko, E. A. (2020). *Osoblyvosti fizychnoi i psykholoichnoi pidgotovky ta formuvannia profesiynykh yakosti kursantiv i pratsivnykiv pravookhoronnykh organiv zasobamy boyovoho khortynhu* [Features of physical and psychological training and formation of professional qualities of cadets and law enforcement officers by means of combat horting]. *Protydiya Nezakonnomu peremischenniu tovariv v rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl : tezy dop. nauk.-prakt. seminaru (15 travnia 2020 roku)*. Irpin. Universytet DFS Ukrainy. P. 39–42.

90. Ostapenko, O. I., Zubaliy, M. D., Yeromenko, E. A., Tymchuk, M. V. (2017). *Boyovyi khortyng yak zasib formuvannia v shkoliariv fizychnykh zdibnosti yak osnovy tverezogo sposobu zhyttia v maybutniy zhyttediyalnosti* [Combat horting as a means of forming physical abilities in schoolchildren as the basis of a sober lifestyle in future life]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortynhu*. Issue 8 (pp. 166–172). Kyiv: Palyvoda A. V.

91. Ostrianska, O. A., Yeromenko, E. A. (2017). *Boyovyi khortyng u vprovadzheni tvorchykh zdotukiv peredovogo regionalnogo pedagogichnogo dosvidu formuvannia u starshykh doshkilnykiv sotsialno-komunikatyvnykh umin u teatralizovaniy diyalnosti z vykorystanniam khortyng-lialioik* [Combat horting in the implementation of creative achievements of advanced regional pedagogical experience in the formation of senior preschoolers' social and communicative skills in theatrical activities with the use of horting puppets]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortynhu*. Issue 8 (pp. 173–186). Kyiv: Palyvoda A. V.

92. Paranytsia, S. P., Yeromenko, E. A., Kolomojets, H. A., Yeromenko, V. E. (2018). *Boyovyi khortyng – fundamentalnyi oseredok voinskykh tradytsiy ukrainskoi zemli* [Combat horting is a fundamental center of military traditions of the Ukrainian land]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortynhu*. Issue 9 (pp. 102–111). Kyiv: Palyvoda A. V.

93. Petrochko, Zh. V., Yeromenko, E. A. (2017). *Boyovyi khortyng yak zasib vykhovannia patriotyzmu u shkoliariv i studentiv* [Combat horting as a means of educating patriotism in schoolchildren and students]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortynhu*. Issue 8 (pp. 34–45). Kyiv: Palyvoda A. V.

94. Petrochko, Zh. V. & Yeromenko, E. A. (2016). *Khortynh – shkola syly i tchesti yunoho ukrainsia* [Horting is the school of power and honor of young Ukrainian]. Kyiv: Palyvoda A. V.

95. Prysiazhniuk, S. I., Yeromenko, E. A. (2017). *Boyovyi khortyng ta problema aktyvnogo vidpochynku sportsmeniv u rizni vikovi periody* [Combat horting and the problem of active recreation of athletes at different ages]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortynhu*. Issue 8 (pp. 206–218). Kyiv: Palyvoda A. V.

96. Sychov, S. O., Yeromenko, E. A. (2017). *Boyovyi khortyng ta osoblyvosti optymizatsii upravlinnia atletychnym trenuvanniam u protsesi sportyvnoi diyalnosti* [Combat horting and features of optimization of athletic training management in the process of sports activity]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortynhu*. Issue 8 (pp. 219–225). Kyiv: Palyvoda A. V.

97. Zubaliy, N. P., Zubaliy, M. D., Yeromenko, E. A., Yeromenko, V. E. (2017). *Psykholoichni ta sotsialni osnovy vykhovannia osobystosti u systemi boyovogo khortynhu* [Psychological and social bases of personality education in the system of combat horting]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortynhu*. Issue 8 (pp. 122–129). Kyiv: Palyvoda A. V.

98. Bila, V. R., Yeromenko, E. A., Gryshchuk, V. L., Bukhtiyarov, O. A. (2019). *Boyovyi khortyng u program navchannia i profesiyno-prukladnoi pidgotovky kursantiv pravookhoronnykh spetsialnosti zakladiv vyshchoi osvity Ukrainy* [Combat horting in the program of training and professional and applied training of cadets of law enforcement specialties of higher education institutions of Ukraine]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortynhu*. Issue 11 (pp. 6–19). Kyiv: Palyvoda A. V.

99. Chmeliuk, V. V., Yeromenko, E. A., Bila, V. R., Bondarchuk, V. V., Bobik, S. P. (2020). *Boyovyi khortyng u systemi pidgotovky spivrobotnykiv pravookhoronnykh orhaniv do protydii nezakonnomu peremishchenniu tovariv u rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl* [Combat horting in the system of training law enforcement officers to combat the illegal movement of goods in the areas of the joint forces operation] / Shliakhy udoskonalennia profesiynykh kompetentnosti fakhivtsiv v umovakh syohodennia : mater. mizhnar. nauk.-prakt. Internet-konf. 28-29 travnia 2020 r. / Min-vo osvity i nauky Ukrainy, Derzh. nauk. ustanova «Instytut modernizatsii zmistu osvity», [ta in.]. – Kyiv. – P. 513–527.

Combat horting as a means of forming professional and applied qualities of cadets and law enforcement officers

Abstract. *The article reveals the potential of combat horting as an effective means of physical and psychological training and formation of professional qualities of cadets of higher education institutions and law enforcement officers. Support of high combat readiness of this category of cadet youth and employees of law enforcement agencies of the state is provided by purposeful development of professionally important motor abilities and in many respects depends on a level of their special physical training. In this regard, a special role is played by the development of methods of teaching combat horting, pedagogical control of special physical fitness of cadets and students of educational institutions – future employees of special law enforcement agencies, the success of which will be largely determined by the level of physical qualities in their overall and special manifestations.*

The article is devoted to the study of the problematic issue of the organization of physical training of cadets and students of educational organizations of Ukraine in general and in particular of cadets and students engaged in combat horting. It is substantiated that independent physical training for cadets and students of educational institutions and law enforcement officers is one of the leading forms of development and support at the achieved level of physical qualities and functional capabilities. In addition, regular combat horting has a beneficial effect on all organs and systems of the body. The method of physical training of cadets and listeners of educational organizations on the basis of the catalog of standardized training tasks of combat horting directed on development of physical abilities is introduced. The most important point is not only the positive dynamics of performance, but also the fact that physical fitness improves the overall level of health of cadets and law enforcement officers, which will further contribute to the effective solution of operational and service tasks.

Key words: *combat horting, training methods, self-defense techniques, law enforcement agencies, force detention, physical training, psychological training, cadets, higher education institution, self-defense techniques, combat readiness, extreme situations, physical education, functional training.*

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ І КУРСАНТІВ

**Брухно Ю. С.,
Єрмоєнко Е. А.,
Грищук В. Л.**

*Кафедра спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки
Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації
працівників податкової міліції Університету ДФС України*

Анотація. *Метою дослідження є визначення та наукове обґрунтування засобів формування фізичної культури та цінностей здорового життя й підвищенню рівня здоров'я у студентській молоді, які сприяють досягненню високих спортивних результатів у бойовому хортингу. Проведено аналіз теоретико-методичної літератури щодо формування фізичної культури та цінностей здорового життя студентів, визначено основні фактори ризику, в основі яких є поведінкові звички людини, і їх можливі наслідки впливу на здоров'я: шкідливі звички, відсутність фізичної активності, висококалорійне незбалансоване харчування, алкогольна та наркотична залежність. Перевірено класифікацію впливу фізичних вправ спортсменів бойового хортингу на здоров'я людини. Описані результати дослідження здоров'язберігальних технологій в педагогіці бойового хортингу, протоколи реєстрації результатів впливу малих форм активного відпочинку на стан здоров'я та розумову працездатність студентів, які займаються у спортивних секціях бойового хортингу закладів вищої освіти. Дані наукові дослідження сприяють в подальшому визначенню засобів позитивного впливу бойового хортингу на формування фізичної культури та цінностей здорового життя студентської молоді, і є передумовою досягнення високих спортивних результатів у бойовому хортингу.*

Ключові слова: *бойовий хортинг, фізична культура, основи здоров'я, цінності здорового життя, спортивні успіхи, результат, здоров'я, фізичні вправи, позитивний вплив, організм людини, молодь, студенти, фактори ризику, розумова працездатність, поведінкова звичка людини, класифікація фізичних вправ, тренувальні навантаження, адаптація, фізичне відновлення, здоров'язбережувальні технології, високі спортивні результати.*

НАШІ АВТОРИ

- Антоненко Сергій Анатолійович** кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, майстер спорту України
- Бабурнич Сергій Антонович** віце-президент Національної федерації бойового хортингу України, президент Дніпропетровської обласної федерації бойового хортингу, майстер спорту України з хортингу
- Бадьора Сергій Миколайович** кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України,
- Біла Вікторія Русланівна** кандидат юридичних наук, доцент, заступник начальника з навчально-методичної роботи Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, підполковник податкової міліції
- Брухно Юрій Сергійович** старший інспектор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, лейтенант податкової міліції, майстер спорту України з хортингу
- Бобік Семен Петрович** заступник начальника з виховної роботи Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України
- Боднарчук Олег Григорович** доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри господарського права та процесу Навчально-наукового інституту права Університету державної фіскальної служби України
- Бондарчук Віталій Вікторович** заступник начальника факультету з організаційної роботи Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, кандидат юридичних наук, полковник податкової міліції
- Боровець Наталія Олександрівна** Інспектор відділу виховної роботи Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України
- Буток Олена Володимирівна** старший викладач кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, підполковник податкової міліції, майстер спорту України
- Бухтіяров Олексій Анатолійович** кандидат юридичних наук, заступник начальника кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, підполковник податкової міліції, майстер спорту України, учасник бойових дій

Вехтєв Валерій Валерійович	президент Кіровоградської обласної федерації бойового хортингу, майстер спорту України з хортингу, учасник бойових дій
Ганчева Владислава Ігорівна	співробітник відділу наукового та навчально-методичного забезпечення змісту позашкільної освіти та виховної роботи ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» Міністерства освіти і науки України
Гарбовський Леонід Антонович	доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, кандидат юридичних наук, доцент
Гречаний Олександр Миколайович	учитель-методист фізичної культури Київської інженерної гімназії, перший віце-президент Національної федерації бойового хортингу України, майстер спорту України з хортингу
Грищук Віктор Леонідович	кандидат юридичних наук, начальник кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, підполковник податкової міліції, майстер спорту України з хортингу, учасник бойових дій
Дервянко Вікторія Василівна	завідуючий сектором наукового та навчально-методичного забезпечення змісту суспільної, громадської та технологічної освіти ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» Міністерства освіти і науки України, майстер спорту України з хортингу
Деркач Оксана Вікторівна	провідний фахівець кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України
Єрмоєнко Вероніка Едуардівна	майстер спорту України з хортингу, студентка Національного медичного університету імені О. О. Богомольця та військової кафедри Всеукраїнської військової медичної академії, студентка Навчально-наукового інституту спеціальної фізичної і бойової підготовки та реабілітації Університету державної фіскальної служби України, член національної збірної команди України з хортингу, чемпіонка України з хортингу.
Єрмоєнко Едуард Анатолійович	кандидат педагогічних наук, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, член кафедри ЮНЕСКО «Превентивна освіта і соціальна політика», Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, майстер спорту України міжнародного класу, Заслужений тренер України, президент Всесвітньої федерації бойового хортингу, учасник бойових дій
Зверєв Антон Віталійович	інспектор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету ДФС України, майстер спорту України, капітан податкової міліції

Полторацький Сергій Сергійович	начальник медичної служби Міністерства оборони України, президент Національної федерації військово-прикладного хортингу України, майстер спорту України з хортингу
Рамазанова Уляна Василівна	Старший інспектор з особливих доручень відділу спеціалізованої та професійної підготовки фахівців з фінансових розслідувань Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, підполковник податкової міліції
Рудей Дмитро Юрійович	директор Київської інженерної гімназії, учитель-методист
Сидоренко Олексій Миколайович	кандидат економічних наук, начальник навчального відділу Університету державної фіскальної служби України, кандидат у майстри спорту України з хортингу
Степура Тетяна Миколаївна	провідний фахівець Навчально-наукового інституту спеціальної фізичної і бойової підготовки та реабілітації Університету державної фіскальної служби України, кандидат у майстри спорту України з хортингу
Тимчик Микола Валерійович	кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри футболу Національного педагогічного університету імені Миколи Драгоманова, науковий співробітник лабораторії фізичного розвитку та здорового способу життя Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України, майстер спорту України з хортингу
Тішин Андрій Володимирович	старший викладач кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, майстер бойового хортингу
Федорченко Тетяна Євгенівна	доктор педагогічних наук, професор, старший науковий співробітник, головний науковий співробітник Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України, кандидат у майстри спорту України з хортингу
Чмелюк Василь Васильович	кандидат юридичних наук, проректор з питань підготовки кадрів податкової міліції – начальник Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, полковник податкової міліції, учасник бойових дій
Шаповалов Борис Борисович	кандидат психологічних наук, доцент, президент Міжнародної федерації поліцейського хортингу, президент Федерації поліцейського хортингу України, віце-президент Національної федерації бойового хортингу України

Наукове видання

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

(українською, російською та англійською мовами)

*Матеріали міжнародної
науково-практичної конференції*

14-15 липня 2020 р., м. Ірпінь, Університет ДФС України

Частина 2

Колектив авторів
Друкується в авторській редакції

Упорядник: Е. А. Єрмоменко

Підписано до друку 29.08.2020 р.
Формат 84x108/16
Умов. друк. арк. 91,56

Папір офсетний
Друк офсетний
Гарнітура Times

Зам. № 0238
Наклад 50 пр.

Підготовлено до друку Видавничо-поліграфічним центром Університету ДФС України.
08205, вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська область, Україна.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції (серія ДК № 5104 від 20.05.2016 р.)

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
ПРАЦІВНИКІВ ПОДАТКОВОЇ МІЛІЦІЇ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ТА ОРГАНІЗАЦІЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ